

FOTO LUCAS KEMPER

De voorstelling **It gelok fan Fryslân** van Tryater.

INTERVIEW **TATIANA PRATLEY** ARTISTIEK DIRECTEUR TRYATER

‘Theater zit in de haarvaten van de Friese samenleving’

Tatiana Pratley ontwikkelde met Tryater verschillende voorstellingen die volledig coronaproof waren. Het sluit aan bij haar geloof in ‘dichtbij komen’.

Door onze medewerker **Marijn Lems**

Tatiana Pratley voelt zich als theatermaker niet per se thuis in het theater. „Op de regieopleiding vond ik het al lastig dat je de hele tijd in de zwarte doos theater zat te maken over een wereld waar je niet naartoe ging.”

In augustus vorig jaar trad de regisseur en theatermaker aan als artistiek directeur van Tryater, een van de negen grote toneelgezelschappen die deel uitmaken van de culturele basisinfrastructuur en rechtstreeks gesubsidieerd worden door het Rijk. Pratley, geboren en getogen in Friesland, studeerde Regie aan de Amsterdamse Academie voor Theater en Dans, waarna ze terugkeerde naar haar geboorteprovincie voor een vierjarig talentontwikkelingstraject bij de grootste Friese theaterorganisatie. Ze bleef aan Tryater verbonden als theatermaker en nam uiteindelijk het stokje over van Ira Judkovskaja, die meer dan twaalf jaar leiding aan het gezelschap had gegeven.

Pratley merkte dat Tryater een sterke uitgangspunt had om het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijk voorspelbare eisen van het lockdownbeleid. „Tryater had al onder Ira een focus op het theater naar het publiek te brengen, in plaats van andersom. Dat betekent dat iedere productie uniek is omdat we altijd op een andere plek spelen, in andere omstandigheden. Die manier van werken heeft ons tot een enorm flexibele organisatie gemaakt en dat hielp wel in deze onzekere tijden.”

Zo staat vanaf april de voorstelling *Nacht op de planning*. „Dat was oor-

spronkelijk bedacht als locatieproject in een parkeergarage, maar nu wordt het ‘oprittheater’: een acteur rijdt naar je huis en speelt de voorstelling vlak voor je drempel.”

Een ander voorbeeld is het project *It gelok fan Fryslân*, dat vorig jaar in korte tijd werd opgezet. Tryater vroeg aan de inwoners van Friesland wat hen gelukkig maakt, en liet de antwoorden door dichter en beeldend kunstenaar Sytse Jansma tot een groot gedicht bewerken. Vervolgens werd per dorp een unieke route gecreëerd, die de toeschouwers aflegden terwijl ze via een koptelefoon naar de tekst luisterden. „Het idee ontstond toen ik las dat Friezen de gelukkigste inwoners van Nederland zijn, terwijl ze in de minst welvarende provincie leven. Ik werd benieuwd naar de oorsprong van dat geluk.”

Als het belangrijkste Friestalige theatergezelschap richt Tryater zich sterk op de lokale cultuur waaruit het gezelschap is ontsproten. „Friesland heeft een hele sterke theatercultuur, het zit echt in de haarvaten van de samenleving. Bijna elk dorp heeft elke zomer een openluchtspel, waardoor er een sterke amateurtraditie levend wordt gehouden. Dat heeft ook met de taal te maken: die biedt een sterke verankering van de Friese cultuur. En Tryater is een vaste waarde

Het toelaten van de werkelijkheid is een basisprincipe

voor veel mensen: het gezelschap bestaat al meer dan vijfenvijftig jaar, en ieder Fries kind ziet wel enkele Tryaterproducties in zijn jeugd.”

De innige verbintenis met de lokale omgeving biedt Tryater een betrouwbare achterban. „Ik stuurde vorige week een brief aan iedereen in ons adresbestand, en dan krijg je veel brieven terug van mensen die het gezelschap een hart onder de riem willen steken. Met onze projecten zoeken we ook in deze tijden vaak direct contact op. Met *De verhalenverbinding* kon je door een acteur worden gebeld die je dan een verhaal voordroeg.”

Het toelaten van de werkelijkheid is voor mij een basisprincipe, zegt Pratley. „Van alle makers met wie ik werk, vraag ik dat ze minstens 20 procent van het maakproces niet in het repetitielokaal doorbrengen, maar eropuit gaan.”

Pratley: „Die blik naar buiten richt zich ook verder dan Friesland. Het interessante van een sterke verbintenis met een lokale gemeenschap en cultuur is óók dat ze je in staat stelt om makkelijker Europese samenwerkingen aan te gaan, met partijen die ook in een lokale context zijn geworteld. Bevriende gezelschappen uit Wales en Bretagne zijn bezig met dezelfde vraagstukken als wij: hoe toon je een lokale gemeenschap in een veranderende wereld?

„Het grootste gedeelte van de Europese bevolking woont buiten de steden, maar het stedelijke verhaal krijgt in de media en in de politiek de meeste aandacht. Als je die focus loslaat, kun je ook een ander perspectief zien dan het nationale perspectief en misschien makkelijker over de landsgrenzen heen kijken. Die open blik is ook kenmerkend voor Friesland - omdat we hier in een meertalige realiteit leven, waarin Fries en Nederlands naast elkaar bestaan, ben je je meer bewust van het feit dat er altijd meerdere perspectieven bestaan.”

Nacht gaat op 8 april in première.